

Afsluttende opgave diplomuddannelsen Socialformidling - Via University College

OM SOCIALTILSYNENES TILSYNSMETODER

essensialiseret udgave

september 2020

Erik Grootveld

Drammelsbækvej 40

8300 Odder

+ 45 22456633

erik.grootveld@gmail.com

* 2-faglig bachelor i samfundsfag og filosofi

* pædagogisk medarbejder på opholdssteder for unge siden 2008

* stifter og leder af Malawi Scholarships ~ www.malawischolarships.blogspot.dk

~ ESSENSIALISERET UDGAVE¹ ~

1. INDLEDNING
10. KONKLUSION
11. PERSPEKTIVERING
3. LOV OM SOCIALTILSYN
4. PROBLEMSTILLING
5. FORVALTNINGSMÆSSIG BETRAGTNING
9. EMPIRI

1. INDLEDNING

I denne opgave forsøger jeg at belyse implementeringen af tilsynsreformen samt relevansen af tilsynsreformen for såvel socialt arbejde som for de sociale problemer, som socialtilsynene på et meta niveau beskæftiger sig med. På baggrund af en nærlæsning af Lov om Socialtilsyn, Forslag om Lov om Socialtilsyn, Vejledning til Lov om Socialtilsyn, evalueringer og andre udgivelser, som omhandler tilsynsreformen, samt på baggrund af et interview med en tilsynschef vil der blive sat fokus på lovens intention om at inddrage borgere, pårørende og ansatte som socialtilsynenes vigtigste kilder til informationer om sociale tilbud². Efterfølgende vil socialtilsynets praksis omkring inddragelse af borgere, pårørende og ansatte søges belyst i 2 cases, som i høj grad baserer sig på kvalitative interviews.

---

¹ Den fuldstændige udgave af opgaven indeholder div. teoretiske og metodiske betragtninger.

² Plejefamilier falder også ind under socialtilsynenes ressortområde, men i denne opgave fokuseres der udelukkende på såkaldte sociale tilbud.

Dernæst vil det blive analyseret, hvad (manglende-) inddragelse af borgere, de pårørende og de ansatte indebærer for kvaliteten af den viden, som socialtilsynet bygger sine vurderinger af sociale tilbud på.

Slutteligt reflekteres der over, om - og hvilke - praktiske tiltag kan bidrage til at få lovens intention om inddragelse af borgere, pårørende og ansatte til at være mere manifest i socialtilsynenes praksis.

10. KONKLUSION

Når lovens³ intention om indhentning af viden om kvaliteten på sociale tilbud, som gengivet i 2.3.2.2./212, kun følges i meget begrænset omfang, er der risiko for, at socialtilsynet ikke indsamler gyldig og dækkende viden om pågældende sociale tilbud. Et mangelfuldt vidensgrundlag til bedømmelse af et socialt tilbud kan føre til 2 mulige resultater:

1. at socialtilsynet giver et socialt tilbud en dårligere bedømmelse end den bedømmelse, som dem, "som er nærmest til at vide noget om kvaliteten på et socialt tilbud, nemlig i første række beboerne, de ansatte og (...) de pårørende" ville have givet pågældende sociale tilbud. I tilfældet af Botilbuddet Anker førte denne mangelfulde inddragelse ligefrem til den ultimative sanktion, som socialtilsynet råder over, nemlig ophør af godkendelse. Idet lukningen af et socialt tilbud har store konsekvenser - især for de udsatte borgere, idet det påpeges, at socialtilsynets vigtigste opgave netop er at sikre og beskytte disse udsatte borgere - vil det være naturligt, at socialtilsynet ville have gået ekstra grundigt til værks i dets bestræbelser på at indsamle viden om kvaliteten på det pågældende sociale tilbud. Dermed ikke sagt, at alle de del-bedømmelser, som indgår i socialtilsynets overordnede bedømmelse af Botilbuddet Anker, skal stemples som irrelevante eller fejlagtige. Det kan nemlig godt være, at socialtilsynet har ret i, at Botilbuddet Anker i for lav grad har haft fokus på det, som Habermas kalder systemets kognitivt-instrumentel rationalitetsbegreb; og som hedder handleplaner og resultatdokumentation i socialfaglig/pædagogisk praksis, idet der jo fra lovgiverens side stilles konkrete krav til dokumentation. Imidlertid har tilsidesættelse af 2.3.2.2./212 (eller på Habermas'k: dominans af den kognitivt-instrumentelle rationalitet over den forståelsesorienterede rationalitet) forhindret

---

³ Lov om Socialtilsyn

udfoldelse af det, som vel nok er det mest centrale begreb i socialfaglig arbejde, nemlig helhedssynet.

2. at et socialt tilbud får gode bedømmelser og dermed kan fortsætte uændret, selvom mindst én medarbejder mener, at den øverste leders personlighed spiller negativt ind på kvaliteten på det sociale tilbud qua tiltaget medarbejdergennemstrømning. Vel nok forholder det sig således, at personalegennemstrømning er en indikator, som altid indgår i socialtilsynets bedømmelse (indikator 09.b), samt at høj personalegennemstrømning anses af socialtilsynet som en risikofaktor. Men en fortsat manglende implementering af 2.3.2.2./212 vil betyde, at personalegennemstrømning typisk drøftes med ledelsen, hvilket står i vejen for, at medarbejderperspektivet bliver en del af socialtilsynets vidensgrundlag. I forhold til denne case er det derfor vigtigt igen at fremhæve § 7, stk. 2. i Lov om Socialtilsyn, nemlig "(...) 6) indhente oplysninger fra ansatte og borgere i tilbuddet samt fra andre **relevante personer**." (min markering). Andre relevante personer specificeres ikke yderligere, omend lovgiveren formentlig har tænkt på pårørende, jvf. 2.3.2.2./212. Det kunne dog være interessant at undersøge, om der er juridisk forhindringer for, at tidligere medarbejdere også kan falde ind under kategorien "relevante personer".

11. PERSPEKTIVERING

I henhold til konklusionen betyder manglende høring af beboere, ansatte og pårørende, at socialtilsynet måler kvaliteten af sociale tilbud på et smalt grundlag. Det ville derfor være oplagt at finde en høringsmodel, som er praktisk gennemførligt. Jeg drøftede mit først udkast til en sådan model for høring af ansatte med ledelsespersoner fra forskellige socialtilsyn og den største imødekommenhed over for mine tanker mødte jeg hos tilsynschef Peter Bjerregaard Andersen, SocialtilsynSyd. I en efterfølgende mail fremsatte jeg mine ideer om en konkret høringsmodel (bilag 34).

- At socialtilsynet ifm. driftsorienteret tilsyn meddeler ledelsen, at socialtilsynet gerne vil tale med et vist antal pædagogisk ansatte, samt at disse samtaler vil finde sted inden for normal arbejdstid samt at det tilstræbes, at disse samtaler finder sted inden for de tidsrum, hvor der er mindst arbejdspress. Ledelsen bedes angive, hvilke tidsrum er de mest hensigtsmæssige.

- At socialtilsynet til dette formål ønskes vagtplanen for de kommende uger udleveret.

- Ledelsen bedes meddele det pædagogiske personale, at det i den kommende tid vil ske, at socialtilsynet ringer til det sociale tilbud for at tale med hver enkelt pædagogisk ansat (på små sociale tilbud eller små afdelinger) eller med x procent af personalegruppen (ved større tilbud/afdelinger).
- Det meddeles til ledelse og personale, at der afsættes x antal minutter til hver samtale og at det derfor er vigtigt, at samtalerne foregår uforstyrret, dvs, at personale finder et enerum, hvor det antal minutter, som er afsat til samtalen, udfyldes bedst muligt. Hvilket jo samtidig sikrer anonymitet, men det mistænkeliggørende ord anonymitet undgås at blive nævnt.j
- Evt. opfordres det sociale tilbud til at installere en møde-app på tilbuddets mobiltelefon, således at samtalen kan foregå som et digitalt møde.

Hvortil Peter svarede:

Ja, nedenstående fremgangsmøde tror jeg godt både vil kunne fungere i praksis som "dataindsamlingsmetode" i nogle situationer, og være juridisk uproblematisk. Det kan du fint skrive i din opgave, at jeg umiddelbart vurderer.

3. LOV OM SOCIALTILSYN

Lovens formål lyder som følger: "Formålet med denne lov er at bidrage til at sikre, at borgerne ydes en indsats, der er i overensstemmelse med formålet med offentlige og private tilbud efter lov om social service. Formålet skal opnås gennem en **systematisk, ensartet, uvildig og fagligt kompetent varetagelse af opgaven med at godkende og føre driftsorienteret tilsyn med tilbuddene**" (min markering) <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2013/608>. .

Loven om Socialtilsyn, § 7, stk. 2. har følgende ordlyd "Socialtilsynet skal ved varetagelsen af tilsynsopgaven indhente relevant information, herunder (...) 6) indhente oplysninger fra ansatte og borgere i tilbuddet samt fra andre relevante personer."

I den tilhørende "Vejledning om Socialtilsyn", afsnit 212, knyttes følgende bemærkning til § 7, stk. 2., litra 6: "De, der er nærmest til at vide noget om kvaliteten af et tilbud, er **i første række beboerne og de ansatte i et tilbud og – for visse målgrupper – de pårørende til beboerne i**

tilbuddet" (min markering). <https://www.retsinformation.dk/eli/retsinfo/2015/9300>. Denne bemærkning findes allerede med præcis samme ordlyd i det lovforberedende arbejde, nemlig forslag til lov om socialtilsyn, nemlig som **Bemærkning 2.3.2.2. Høring af beboere, ansatte og andre relevante personer**, <https://www.retsinformation.dk/eli/ft/201212L00205>. Denne dobbelte bemærkning vil i resten af opgaven betegnes "2.3.2.2./212"

Idet 2.3.2.2./212 både er en del af det lovforberedende arbejde og optræder i Vejledning om Lov om Socialtilsyn, samtidig med, at bemærkningen vedrører noget af det meste centrale i socialtilsynenes arbejde, nemlig validiteten af socialtilsynenes viden om sociale tilbud, anses bemærkningen at afspejle lovgiverens intention om indsamling af viden.

Det bemærkes dog, at begrebet "at indhente oplysninger" ikke specificeres nærmere i selve loven. Overskriften til bemærkning 2.3.2.2. i tydeliggør dog, at der er tale om "**Høring af (...)**". Endvidere fremhæver jeg, at lovens § 7, stk. 2 taler om "indhentning af oplysninger **fra** borgere m.v.". Såfremt lovgiveren havde ment, at læsning af journalnotater, borgernes handleplaner m.v. også falder ind under indhentning af oplysninger, må det formodes, at lovteksten havde været "indhentning af oplysninger **om (...)**". At lovgiverens intention er "**høring af**" og "**oplysninger fra**" borgere, ansatte m.v. spiller en stor rolle i denne opgave.

§ 11 i Lov om Socialtilsyn pålægger socialtilsynene at "have et telefonnummer og en e-postadresse, hvortil et tilbuds personale, beboere, pårørende og andre kan henvende sig anonymt om bekymrende forhold i tilbuddet". I daglig tale kaldes dette for whistleblowerordningen. Af pladshensyn afstår jeg i denne opgave fra at vurdere whistleblowerordningens styrker og begrænsninger.

4. PROBLEMSTILLING

Findes der en diskrepans mellem bemærkning 2.3.2.2./212 og den måde, hvorpå loven operationaliseres af socialtilsynene.

Såfremt denne diskrepans findes:

Hvad betyder denne diskrepans for kvaliteten af den viden, som socialtilsynet bygger sine vurderinger af sociale tilbud på.

5. FORVALTNINGSMÆSSIG BETRAGTNING

Man ville med rimelighed kunne forvente, at bemærkning 2.3.2.2./212 ville kunne genfindes som konkrete anvisninger i "Håndbog for Socialtilsyn" og andetsteds i det omfattende bibliotek af guides og redskaber, som vedrører tilsyn og som findes på Socialstyrelsens hjemmeside. <https://socialstyrelsen.dk/tvaergaende-omrader/socialtilsyn/redskaber-for-tilsynsforende>.

Nemlig som en konkret vejledning til, **hvordan** information om kvaliteten på sociale tilbud indhentes af socialtilsynet. Imidlertid er det ikke lykkedes mig at finde et dokument, hvori det konkretiseres, i hvilken grad - og på hvilken måde - viden hos ansatte og borgere (og deres pårørende) bør indgå i socialtilsynenes vurderinger. Dette fravær af en konkret anvisning har jeg drøftet med Peter Bjerregaard Andersen, tilsynschef ved Socialtilsyn Syd, jvf. nedenstående transskriberede interview uddrag (bilag 3 og 4):

I: 3:13 Jeg har ledt og ledt efter en konkretisering af den her sætning (...) men det har jeg ikke kunnet finde, altså præcise anvisninger, hvordan de skal indgå i informationsgrundlaget. Er det mig, som har overset noget?

P: 3:28 Nej, det er der ikke nogen anvisninger af, hvordan. Det er overladt til os som selvstændig myndighed.

9. EMPIRI

De 2 cases, som jeg har valgt til opgavens empiriske del, belyser - på hver deres måde - problemstillingen. Case nummer 2 levede i høj grad op til mine fordomme om- og egne

erfaringer med socialtilsynet som en organisation, der i visse tilfælde ikke er god til at komme bag den facade, som ledelsen på et socialt tilbud opstiller.

Det første case derimod udfordrede nogle af mine forforståelser.

9.1. SAGEN OM BOTILBUDET ANKER

Det var TVMidtVest, som den 17. juni 2017 "breakede" nyheden, at SocialtilsynMidt havde afgjort, at Botilbuddet Anker ved Lemvig skulle lukkes. Den første sætning i on-line artiklen lyder som følger: "Botilbuddet Anker i Lemvig har holdt en beboer ulovligt indespærret i en kælder med tremmer for vinduerne i over en måned."

<https://www.tvmidtvesbot.dk/lemvig/botilbud-i-lemvig-lukker-mand-indespaerret-i-kaelder>.

Umiddelbart anså jeg Botilbuddet Anker som en sag, der til fulde ville leve op til mine forforståelser: nemlig, et botilbud, hvor kvaliteten havde været nedadgående, men den dårlige kvalitet blev først afsløret, da et pædagogisk lavpunkt, nemlig ulovlig indespærring, blev nået.

Indledningsvis anmodede jeg SocialtilsynMidt om aktindsigt i bostedets sidste 3 tilsynsrapporter. Rapporten fra 2017 indeholder 34 sider sønderlemmende kritik af bostedet. Tilsynsrapporten fra 2016, 13 måneder tidligere, derimod omtaler stedet rosende og tilbuddet får meget høje karakterer⁴ (bilag 7 og 8).

Et sådant brat skift i bedømmelsen af et tilbud var blevet set før, fx i forbindelse med det Tvind-tilknyttede opholdssted "Småskolen ved Nakkebøllefjord", som er genstand for DR1 dokumentaren "Afsløret - Tvinds nye imperium"

https://www.dr.dk/drtv/episode/afsloeret_-tvinds-nye-imperium-_1_2_52187. I dokumentaren vises det, at det gennem mange år var lykkedes opholdsstedets ledelse at få gode

---

⁴ Et af værktøjerne i tilsynsrapporterne er tildeling af karakterer på en skala fra 1 til 5 (5 er bedst). I tilsynsrapporten af den 2. juni 2017 får Botilbuddet Anker 1,9 i gennemsnitskarakter, hvorimod der 13 måneder tidligere blev givet 4,6.

bedømmelser fra socialtilsynet, indtil de virkelige forhold blev afsløret 2017⁵, hvilket førte til en hurtig lukning af opholdsstedet.

På baggrund af min forforståelse var jeg derfor især interesseret i at belyse tidshorisonten i sagen om Botilbuddet Anker, nemlig

1. De ansattes - og hvis muligt også nogle af borgernes og nogle af de pårørendes - fortællinger om, i hvor lang tid de kritisable forhold på botilbuddet havde stået på **før** socialtilsynet "opdagede" disse forhold.
2. I hvilket omfang socialtilsynet havde hørt borgerne, de ansatte og de pårørende i årene **før** lukningen. Samt om borgere, ansatte og pårørende havde turde tale frit til de tilsynsførende ved tilsynsbesøg.
3. Havde (manglende-) brug af whistleblowerordningen spillet en rolle i denne sag?

Såfremt medarbejderne på tilsynsbesøgene *inden* 2017 kun i meget begrænset omfang var blevet hørt af socialtilsynet, ville dette være med til at kaste lys over den diskrepans, som er central i opgavens problemstilling.

Min plan var at skabe direkte kontakt til de nogle af de tidligere ansatte. På trods af mange forskelligartede forsøg lykkedes det mig dog ikke at finde et eneste navn på en tidligere medarbejder og derfor valgte jeg - lettere desperat og med en vis nervøsitet - at ringe til den tidligere leder, Kurt Anker. Min formelle anledning til at kontakte ham var, at jeg gerne ville høre hans side af sagen. Samtidig håbede jeg på, at jeg i løbet af samtalen ville kunne flette min forespørgsel ind, nemlig at få navne på nogle af de tidligere medarbejdere, idet jeg dog forventede, at han ville afvise min forespørgsel.

Stor blev min overraskelse, da jeg talte med den tidligere leder og fik hans version af sagen. Det var tydeligt, at lukningen af botilbuddet havde rystet ham i hans grundvold og han fremsatte nogle meget graverende påstande om de tilsynsførendes manglende evne til at sætte sig ind i

---

⁵ I den forbindelse har jeg interviewet Ulla B. Andersen, tilsynschef fra SocialtilsynMidt, som påstår, at det var SocialtilsynMidt, som af egen drift afslørede forholdene på Småskolen ved Nakkebøllefjord. Ifølge DR-journalister og en tidligere ansat på Nakkebøllefjord, som jeg ligeledes har interviewet, var det DR, som sammen med en medarbejder bragte forholdene frem i lyset, efter at medarbejderen forgæves havde gjort SocialtilsynMidt opmærksom på forholdene bl.a. ved at bruge whistleblowerordningen.

den socialpædagogiske hverdag på botilbuddet, og i særdeleshed om socialtilsynets manglende interesse i baggrunden for sagen med beboeren i kælderens, heriblandt påstod han, at socialtilsynet havde valgt at se bort fra central korrespondance med den anbringende kommune om aflåsning af døren, sikring af vinduer og inddragelse af telefon. Hans kritik var også rettet mod SocialtilsynMidts chef, Ulla Bitch Andersen, idet hun havde bakket sine tilsynsførende op i medierne. Endvidere var det hende i sin egenskab af tilsynschef, som i sidste ende traf afgørelse om ophør af Botilbuddet Ankers godkendelse.

Da jeg til sidst spurgte den tidligere leder, om jeg måtte tale med nogle af de tidligere medarbejdere, tilskyndede han mig ligefrem til at gøre det, hvorefter jeg fik navne og kontaktoplysninger på en række medarbejdere.

Det skal siges, at Botilbudet Anker efter lukning i 2017 genstartede i 2018, idet den fond, som stod bag det lukkede botilbud, ansøgte om godkendelse af et "nyt" socialt tilbud - med samme navn og på samme adresse. Godkendelse blev givet 6. juli 2018.

Det "gamle" Botilbud Anker og det "nye" Botilbud Anker har samme målgrupper, som beskrives således: Forandret virkelighedsopfattelse, andre psykiske vanskeligheder, misbrug af opioider, misbrug af centralstimulerende rusmidler, stofmisbrug; opmærksomhedsforstyrrelse, anden intellektuel/kognitiv forstyrrelse; personlighedsforstyrrelse, tilknytningsforstyrrelse, stressbelastning; omsorgssvigt, selvskadende adfærd, indadreagerende adfærd, andet socialt problem; udadreagerende adfærd, dømt til strafferetlig foranstaltning. Aldersgruppe 18 - 60 år.

Endvidere ligner det gamle- og det nye Botilbud Anker hinanden, hvad angår personale: 1. den nuværende leder var afløser på det tidligere botilbud, 2. stedfortræderen er genganger, 3. den tidligere leder er nu ansat som almindelig pædagogisk medarbejder, 4. tre af de fastansatte på det nuværende botilbud var også ansatte på det tidligere botilbud (2 som fastansatte, 1 som afløser) og 5. de fysiske rammer er uændrede.

Derudover har flere borgere fra det "gamle" Botilbud Anker tilknytning til det "nye" Botilbud Anker; mere om det senere.

9.1.1. GENTÆNKNING AF UNDERSØGELSESDSIGN

Hvis det ville vise sig, at bostedet var blevet lukket på et ufuldstændigt grundlag og hvis det tillige ville vise sig, at de ansattes- og borgernes- og de pårørendes gennemgående syn på botilbuddet havde været positivt, men at deres synspunkter ikke - eller kun i meget begrænset omfang - var blevet hørt af socialtilsynet, så ville denne sag tilføje en ekstra dimension til problemformuleringen, nemlig at manglende inddragelse af ansatte, borgere og pårørende ikke **kun** kan føre til at,

1. et socialt tilbuds drift fortsætter i længere tid end kvaliteten tilsiger (i mindre grelle tilfælde: at et socialt tilbud slipper for påbud og skærpet tilsyn og dermed kan fortsætte uden forbedring af kvaliteten);

men at manglende inddragelse af ansatte, borgere og pårørende **også** kan føre til at,

2. et overordnet set velfungerende tilbud bliver lukket.

I et sådan tilfælde vil de udsatte borgere blive ramt hårdest, nemlig i form af tvangsflytning, som for udsatte borger typisk betyder tab af det eneste betydningsfulde netværk, de har, nemlig bostedet, hvilket dermed kan føre til regression.

Denne dimension, nemlig at socialtilsynet i kraft af sin vidtgående beføjelser kunne være i stand til at lukke et velfungerende socialt tilbud, havde jeg ikke tænkt ind i min opgaves oprindelige design. Hvis den tidligere leders version af sagen om lukningen af Botilbuddet Anker havde noget på sig, så ville rammerne på min opgave være sprængt - takket været den kvalitative tilgang.

På dette tidspunkt havde jeg dog stadig svært ved at forestille mig, at socialtilsynet havde lukket et socialt tilbud, mens (de fleste-) borgere, ansatte og pårørende så stedet som et velfungerende tilbud. Men den tidligere leders fortælling havde lydt så troværdig, at jeg besluttede mig for at tage et spadestik dybere. Nemlig faktatjek.

9.1.2. FAKTATJEK

For at belyse, om denne ekstra dimension havde gjort sig gældende i sagen om Botilbuddet Anker, var det vigtigt for mig at lave faktatjek først, dernæst at få så meget som muligt at vide om sagens kontekst og slutteligt undersøge, på hvilket grundlag socialtilsynet var kommet frem til sin hårde kritik. I fald det efter disse indledende øvelser ville have vist sig, at denne sag indeholder den ekstra - og uventede - dimension ville interviews med ansatte (og - hvis muligt - borgere og pårørende) være det næste skridt, hvorefter socialtilsynets bedømmelse ville kunne sammenlignes med de interview-baserede fortællinger, jvf. problemstillingen.

Med henblik på faktatjek af omstændighederne omkring beboelsen af kælderen sendte jeg endnu en anmodning om aktindsigt til SocialtilsynMidt, idet jeg havde fået at vide, at SocialtilsynMidt havde akter indeholdende dele af den korrespondance, som var blevet ført mellem Botilbuddet Anker og den kommune, som havde anbragt den mand, som boede i kælderlejligheden på Botilbuddet Anker⁶.

Bilag 9 og 10 er de relevante akter. Det fremgår tydeligt, at vilkår om låsning af kælderen om natten, sikringer af vinduerne samt fratagelse af mobiltelefon var blevet bestemt af den anbringende kommunen med hjemmelshenvisning. Endvidere fik jeg (langt senere) i et interview med den omtalte borger at vide, som i øvrigt havde været domsanbragt, at han selv havde valgt at bo i kælderen, fordi der var mere plads og flere rum, nemlig værelse, eget køkken og eget vaskerum, end på ejendommens 1. sal, som var det sted, hvor det havde været tiltænkt, at han skulle bo. Det er dog vigtigt at fremhæve, at tilsynet havde ret i det kritikpunkt, som vedrører den manglende godkendelse af kælderlejligheden som boligareal. Den tidligere leder har senere i forløbet offentligt tilkendegivet, at han ikke burde have efterkommet borgerens ønske om at bo netop i kælderlejligheden.

Akterne overbeviste mig om, at Botilbuddet Anker på professionel vis havde arbejdet med pågældende beboer og at tilsynschefens udtalelse til TVMidtVest, nemlig "Vi kommer ud og finder en borger der er låst inde med tremmer foran vinduerne i en kælder"

---

⁶ Efter lukning havde den tidligere leder på opfordring fra sin advokat slettet stort set alle filer, som vedrørte Botilbuddet Anker. Dette af hensyn til persondataloven og persondataforordningen.

(<https://www.tvmidtvest.dk/lemvig/botilbud-i-lemvig-lukker-mand-indespaerret-i-kaelder>) var en forsimplet udgave af virkeligheden. Jeg valgte derfor at gå længere ind i sagen.

9.1.3. PERSPEKTIVERENDE SKRIVELSER

I mellemtiden havde jeg modtaget 3 skrivelser, som var blevet sendt til Socialtilsynet som reaktion på tilsynsrapporten. Afsendere af disse skrivelser er hhv. læge Jens August Lundbæk og afdelingssygeplejerske Poul Mortensen, Retspsykiatrisk Afsnit, Regionspsykiatrien Midt, Viborg (1), en bistandsværgе (2) og Inger Andreassen, overlæge i Klinik for Retspsykiatri i Viborg (3). Jeg gengiver nogle få citater:

'Ad 1. "I dette arbejde har vi oplevet - og ofte talt om - Botilbuddet Ankeret, som et i ganske særlig grad positivt sted at udskrive patienter til." (bilag 11).

Ad 2. " (...) Botilbud Anker samlet set giver et fremragende og ganske enestående tilbud til den borger jeg er værgе for." (bilag 12).

Ad 3. "Mit job består i at forvalte behandlingsdomme på de udvalgte allerværste og mest komplekse sygdomsramte behandlingsdømte i Region Midt". "Siden 2012 har jeg altid haft 2-4 behandlingsdømte patienter (...) som har boet på bostedet Anker ved Lemvig.". Slutteligt: "Det der specielt karakteriserer bostedet er, at beboerne i langt højere grad end på andre "professionelle" bosteder, drages ind i livet på bostedet – som en del af familien. Hjertervarmen er stor på bostedet – sammenlignet med andre steder." (bilag 13).

Endvidere findes der 3 positive trianguleringer fra de i alt 5 af de anbringende kommuner. Disse trianguleringer indgår i tilsynsrapporten, men tillægges ikke ret meget vægt (bilag 14, 15 og 16).

På baggrund af faktatjek og disse 3 skrivelser blev jeg endnu mere opsat på at gå ind i denne sag og med henblik på belysning af min problemstilling.

9.1.4. ANALYSE AF TILSYNSRAPPORTEN

I dette afsnit undersøger jeg, i hvilken grad viden fra borgere, ansatte og pårørende indgår i tilsynsrapporten fra 2017. Og jeg beskriver grundlaget for tilsynsrapportens øvrige informationer. Endvidere perspektiverer jeg tilsynsrapporten ud fra nogle af Habermas' centrale begreber.

Det fremgår af s. 33 i tilsynsrapporten (bilag 6), at socialtilsynet ved tilsynsbesøget har talt med 2 beboere, 1 pårørende (over telefon) samt en leder. Socialtilsynet deltog i frokost med medarbejdere og borgere. Ingen ansat er blevet interviewet. På dette tidspunkt var der 7 beboere og 12 ansatte på Botilbuddet Anker, s. 27.

Tilsynsrapporten er delt op efter tilsynstemaer, som følger kvalitetsmodellen, og der er tilknyttet én eller flere indikatorer til hvert tema. I tilsynsrapportens bedømmelser af hver indikator indgår mindst én af følgende informationskilder.

1. uddrag fra samtaler med de 2 beboere og den ene pårørende
2. uddrag fra samtaler med lederen
3. uddrag fra journalsystemet
4. uddrag fra andre skriftlige kilder
5. de tilsynsførendes observationer

Selve bedømmelserne af hver indikator er således en tolkning af de samtale- og tekstuddrag, som var blevet udvalgt af de tilsynsførende, og af de observationer, som de tilsynsførende havde gjort.

Generelt kan det siges, at uddrag fra samtaler med borgerne og den ene pårørende kun udgør en ganske beskedne del af indikatorbedømmelserne, hvorimod hovedparten af tilsynsrapportens input er uddrag fra samtaler med lederen, fra journalsystemet og fra andre skriftlige kilder samt observationer.

Selvom det som oftest i tilsynsrapporten er angivet, hvorfra visse informationer stammer, jvf. de 5 ovennævnte kategorier, er det svært at kvantificere fordelingen mellem information fra de 2 beboere og den ene pårørende og information, som hidrører fra de øvrige 4 kategorier.

Forsøgsvis har jeg lavet en opgørelse af det antal linjer i tilsynsrapporten, som falder under hver kategori. En sådan kvantificering giver dog ikke mening, fordi nogle emner er behandlet kortfattet, hvorimod andre emner omtales mere udførligt. Jeg kan derfor ikke komme det nærmere, end at informationer, som hidrører direkte fra borgere og pårørende, kun udgør en meget lille del af tilsynsrapporten.

I det næste behandler jeg samtlige uddrag i tilsynsrapporten, som henføres til direkte til samtaler med de 2 borgere og med den ene pårørende:

1. Side 8: en beboer udtrykker ifølge tilsynsrapporten, at han⁷ sover det meste af dagen.
2. Også side 8: en beboer fortæller ifølge tilsynsrapporten, at han gerne vil i beskæftigelse, men ikke får muligheden.
3. På side 9 udtaler en beboer, at de lige har været på udflugt til en paintball bane.
4. Ifølge side 10 har borgeren fra punkt 2 ydermere fortalt, at "han ikke har kontakt og samvær med sin søn, som han ønsker" og at "han ikke kan byde sin søn noget, som forholdene er".
5. Ifølge tilsynsrapporten side 16 fortæller samme beboer, at aflåsning og tremmer foran vinduerne gør ham irriteret og rastløs.
6. Ifølge tilsynsrapporten side 16 har en pårørende fået at vide af botilbuddet, at borgerens fremtidsudsigter mht. beskæftigelse ikke er ret gode, eftersom borgeren er for syg.
7. På tilsynsrapportens sider 16, 18 og 19 skrives det, at en borger fortæller, at lederen drejer og vender hans ord, at han ikke føler sig behandlet ordentligt på tilbuddet, at han mistrives og at han ikke føler sig som et menneske.
8. På side 18 refereres der til en samtale med den anden beboer, idet beboeren ifølge rapporten udtaler, at han trives i tilbuddet.
9. En pårørende til denne beboer udtrykker i samtalen med socialtilsynet ligeledes, at beboeren trives, side 18.

---

⁷ I 2017 boede der kun mænd på Botilbuddet Anker.

10. Slutteligt gengives der på side 28 viden, som er baseret på observation af ansatte og beboere, nemlig "at tilsynet observerer under tilsynsbesøget, at beboerne er trygge sammen med medarbejderne og der er en uformel tone mellem medarbejdere og borgere".

Det lader således til, at den ene blandt de interviewede beboer trives, hvilket gør det sandsynligt, at alle de negative udsagn om botilbuddet stammer fra den anden borger. Når man læser hele tilsynsrapporten bliver det klart, at den beboer, som fremsætter de negative udsagn, er den førnævnte beboer, som afsonede en dom og valgte at bo i kælderlejligheden.

Med henvisning til Botilbudet Ankers målgruppebeskrivelse og med henvisning til et af de vigtigste temaer i socialt arbejde, nemlig helhedssynet, kan det skabe undren, at de tilsynsførende tilsyneladende har undladt at gøre brug af en mere hermeneutisk tilgang i forhold til denne beboer. Der er nemlig intet, der tyder på at,

1. de tilsynsførende har spurgt åbent og undrende ind til beboerens udtalelser. Fx. kunne der være blevet brugt nogle af de håndværksmæssige metoder, som tilhører det kvalitative interview; og dermed kunne det være blevet forsøgt at opnå valid og pålidelig viden om hans levede livsverden;

eller at,

2. de tilsynsførende har inddraget retspsykiatriens skrivelser om denne mand og brugt disse skrivelser til at perspektivere borgerens udsagn;

eller at

3. de tilsynsførende har forsøgt at få et bedre tolkningsgrundlag for beboerens udtalelser ved at tale med nogle af medarbejderne om netop denne beboer.

Det lader derfor til, at de tilsynsførende har nøjedes med at tage beboerens udtalelser bogstaveligt og har ladet dem indgå "ufortolket" i bedømmelserne.

Ligeledes er der intet der tyder på, at udsagnene fra den borger, som ifølge tilsynsrapporten har udtalt sig positivt, har været genstand for en hermeneutisk tilgang. Måske trives borgeren langt dårligere end han giver udtryk for, fordi han er tilbøjelig til at svare det, som han tror, det forventes af ham?

Konkluderende kan det siges, at kun ganske få personer blandt grupperne borgere, ansatte og pårørende er blevet hørt, hvilket er problematisk i forhold til 2.3.2.2./212,

Endvidere kan det siges at begrænset høring samt fravalg af hermeneutisk tolkning af de udsagn, som blev fremsat af de 2 borgere og den ene pårørende tillige er problematisk fra et Habermas'k perspektiv, idet anvendelse af Habermas' universelle rationalitetsbegreb (Pedersen, 2000, s. 170) betyder, at valid viden om et socialt tilbud forudsætter at alle⁸ involverede parter høres, samtidig med at valid forståelsesorienteret viden bygger på en hermeneutisk tilgang.

9.1.5. ANVENDELSE AF 2.3.2.2./212 SAMT EN POST HOC VURDERING

Med udgangspunkt i 2.3.2.2./212 og i Habermas' rationalitetsbegreb har jeg post hoc gjort det, som socialtilsynet kunne have gjort i 2017, nemlig at lade så mange ansatte, beboere og pårørende komme til orde.

Indledningsvis vil jeg gøre rede for mine overvejelser omkring disse interviews. Derefter vil jeg gennemgå interviewmaterialet og dette afsnit afsluttes med en sammenligning af tilsynsrapporten og det tolkede interviewmateriale. I denne sammenligning inddrages igen nogle af Habermas' begreber.

I forhold til Habermas' ideelle samtalsituation, som han udfolder med begrebet kommunikativ handlen (Nørager, 1993, s. 14), ville den bedste samtale situation være opnået, hvis alle involverede, dvs. tidligere ansatte, tidligere beboere og tidligere pårørende, mødes for at udveksle argumenter⁹ i en herredømmefri samtale. Ved herredømmefrihed i en praktisk kontekst menes fravær af krydspres og gruppepres. Af indlysende praktiske årsager (tidsmæssig logistik, lyst/overskud til at deltage, sårbarhed hos borgere) havde jeg på forhånd skrinlagt idéen om, at alle involverede ville mødes på samme tid. Som en tilnærmelse til den kommunikativ handlen har jeg derfor afholdt telefoniske interviews med så mange af de

---

⁸ Idet beboere har forskellige udfordringer vil det ikke altid være muligt at høre alle borgere. En tilnærmelse må derfor være "så mange involverede parter som muligt".

⁹ Argumenter skal her forstås bredt, nemlig som argumenter, der kan vedrøre den objektive-, intersubjektive- og den subjektive verden, idet gyldighedskravene er hhv. sandhed, rigtighed og sandfærdighed (Nørager, 1993, s. 30).

involverede som muligt, idet jeg har bestræbt mig på at tilvejebringe herredømmefrihed ved at forsikre alle involverede om, at jeg anonymiserer alle udsagn. I fald modstridende argumenter - i praksis: modstridende historier om Botilbuddet Anker - ville blive fremført af de interviewede, ville det være min opgave gennem en kritisk afvejning af disse argumenter at tilnærme mig hhv. sandhed, rigtighed og sandfærdighed om Botilbudet Anker.

9.1.5.1. VALG- OG FRAVALG AF INTERVIEWPERSONER

Af de 10¹⁰ tidligere ansatte har jeg interviewet 7. To tidligere ansatte ønskede ikke at medvirke. Den ene fordi hen¹¹ i den indledende samtale blev meget berørt ved at tænke tilbage på sin tid på Botilbuddet Anker, idet den borger, som hen havde været kontaktpædagog for, var blevet forflyttet til et bosted i Sønderjylland efter lukningen af Botilbuddet Anker. Dér faldt borgeren tilbage i sit alkoholmisbrug og for nylig døde han der. Den anden tidligere ansat, som har frabedt sig at deltage i et interview, var på det tidligere Botilbud Anker kontaktpædagog for en borger. Borgeren blev ifm. lukningen forflyttet til et andet bosted og pågældende medarbejder "fulgte med". I mellemtiden har vedkommende fået en lederposition dér, hvilket - formoder jeg - har holdt hem tilbage fra at deltage i et interview. Den 3. tidligere ansat, som ikke er blevet interviewet, er i gang med genoptræning efter en hjerneblødning.

Som tidligere nævnt har 2 tidligere ansatte tilvalgt beskæftigelse på det nye Botilbud Anker. Disse 2 ansatte udtrykker med deres tilbagevenden til "den samme" arbejdsplads, at de har et positivt forhold til de tidligere Botilbud Anker, hvilket harmonerer med deres positive interviewudsagn om det tidligere Botilbud Anker.

De øvrige 5 ansatte har ingen tilknytning til det nye Botilbud Anker.

Derudover fik jeg mulighed for at interviewe den borger, som boede i kælderen. Vedkommende er nu på fri fod, men han har stadig kontakt til den tidligere leder.

---

¹⁰ I henhold til tilsynrapporten var der 12 ansatte på det tidligere Botilbud Anker. Af de 12 ansatte havde 2 ledelsespositioner. Iht. 2.3.2.2./212 udelades interviews med ledelsespersoner.

¹¹ Jeg vælger betegnelsen "hen" for at sløre pågældendes køn

Slutteligt viste det sig, at flere borgere med al tydelighed havde givet deres holdning til det "gamle" Botilbudet Anker til kende ved enten at flytte tilbage, ved at ønske at flytte tilbage eller ved at komme på besøg¹²:

Borger GG flyttede tilbage til det "nye" Botilbud Anker, da det genåbnede 1. maj. 2018. Han bor nu igen på sit "gamle" værelse.

Borger YY flyttede i forbindelse med lukning i egen lejlighed i samme by og borgerens hjemkommune sørgede for, at borgen fik støtte fra Dagtilbuddet Vester Nødskov. Det er den tidligere leders hustru og den tidligere leder selv, som står i spidsen for dette dagtilbud.

Borger HH har ringet 5 - 6 gange til den tidligere leder for at høre, om det kunne lade sig gøre, at han kunne komme til at bo på sit gamle værelse igen.

Borger JJ har været på besøg på det "nye" Botilbud Anker sommer 2019

Jeg har ikke fundet det etisk forsvarligt at anmode disse udsatte borgere om interviews i forbindelse med en opgave. Samtidig taler borger GG's returnering til Botilbudet Anker samt borger FFs tilknytning til Dagtilbuddet Vester Nødskov et mere tydeligt sprog end hvad der kan siges verbalt. Det samme, dog i lavere grad, gælder for borger HH og JJ.

Endvidere fremhæver jeg denne artikel i Ekstra Bladet, som gengiver et brev, som broderen til borger YY har indsendt i forbindelse med lukningen af det gamle Botilbud Anker. Flere uddrag fra brevet citeres i artiklen, heriblandt: YY græder og er dybt ulykkelig, for han har altid haft det godt deroppe (=Botilbuddet Anker)."

<https://ekstrabladet.dk/nationen/frank-har-lavet-rigtig-meget-lort-nu-staar-han-selv-i-lort-til-halsen/6705524>

9.1.5.2. INTERVIEWS

I det følgende har jeg udvalgt et eller flere repræsentative udsagn fra hvert interview.

Transskriptionerne, interviewresuméerne og optagelserne er vedhæftet som bilag 17 - 31.

---

¹² Oplysninger om (ønsker om) tilbageflytning har jeg fået af stedfortræderen. Oplysningerne var meget detaljerede, hvorfor jeg anser oplysningerne for at være troværdige.

1. Fra interview med CC, som er den borger, der var domsanbragt og som havde valgt at bo i kælderen

* Jamen jeg kunne godt lide at være hos Kurt, der var frie tøjler, man kunne få lov til at være et menneske, de andre steder, der kunne du ikke rigtigt få lov til at trække vejret, det var hårdt og kontant.

* CC: Så tilsynet kom ned (i kælderlejligheden, min tilføjelse) og så spurgte de, hvordan jeg havde det, og så sagde jeg, at jeg havde det fint, men at jeg havde diskussioner med Kurt engang i mellem, og det synes jeg kun var sjovt, vi havde det sjovt med at diskutere, der var ikke så meget alvor. Øhm... og så kom de ned, og så begyndt én af damerne at sige, om vinduerne ikke var alt for små, og alt sådan noget, Og jeg sagde, nej, jeg synes, de var fine nok. Og der måtte ikke være tremmer foran vinduerne, så begyndte de at lave en masse fejl, og hvor de begyndte at køre mig lidt i nakken.

(...) 11:06. Jeg havde det fint med at være i kælderen. Jeg havde selv sagt, at jeg havde det fint med at være derned.

* CC: Jeg var rigtigt ked af, at hans sted lukkede ned.

2. Fra interview med SS, NLP-uddannet (Neuro Lingvistisk Programmering), arbejder nu på det nye Botilbud Anker

* Det var jo en tragedie for mange, de der boede der, de gutter troede jo ikke på det, det kan da ikke passe, og så pludseligt i morgen skal du altså af sted.

* SS: Jamen altså, jeg vil beskrive det (Botilbudet Anker, min tilføjelse) som (lang tænkepause) hvad skal man sige, som et sted med hjertevarme og (lang pause) et syn på, at vi alle er lige, sådant, altså menneskesynet, det som jeg virkelig kunne identificere med, vi kiggede på hinanden, som om vi var lige, det var sådan, ja, hjertevarmt.

SS omtaler et dagbogsnotat, som hen har skrevet. Dette notat er af de tilsynsførende taget med i tilsynsrapporten for at underbygge at "(personalet) taler og agerer ydmygende og nedværdigende overfor borgerne (Bilag 6, s. 15).

* SS: Vi brugte sådan et udtryk, (...) "Man skal være lidt tosset for at være her". Og det gjaldt beboere og det gjaldt personale og så stod vi lidt sammen om det, ja, det skal vi sgu også, det

er vi jo også begge to, når vi skulle ud og køre en tur, det er vi jo også, og så grinede vi lidt af det,

(...)

SS: Så udtaler jeg det, til en gut, som bor der, ham og mig, og så, han skal have besøg, hvor han selv siger, at vedkommende er vist skør.

(...)

SS: Og så sagde jeg, man skal være lidt tosset for at komme ind her, bare for at glatte den lidt ud. Og det blev så vendt rundt til, at det var mig, som mig der havde beskrevet, at.....

Fuldstændig horribelt. Og sådan tror jeg faktisk at alle mine kolleger de har, at de ting der blev nævnt, altså, blev vendt rundt.

3. Uddrag af resumé af interview med PP, som er uddannet pædagog og som har arbejdet inden for socialpsykiatrien i offentlig regi siden 2010. Arbejder for nuværende på det nye Botilbud Anker. Resuméet er godkendt af PP.

PP tilkendegiver, at Botilbud Anker, både det tidligere og de nuværende, har været det bedste sted, hvor PP har arbejdet, fordi borgeren er i centrum, fordi der er en god personalegruppe og fordi der er kort vej til ledelsen, hvilket betyder, at nye ideer kan drøftes og iværksættes indenfor relativt kort tid..

PP refererer fra det tilsynsbesøg, som førte til lukning af det tidligere Botilbud Anker, at den ene af de 2 tilsynsførende ikke vidste, hvad en koordinationsplan er og heller ikke hvad PN-medicin er. PP beretter, at PP oplevede den ene tilsynsførende som værende uprofessionel og fejlsøgende.

4. Fra interview med BB, som med håndværkerbaggrund startede i beskæftigelsesdelen og senere blev pædagogisk medarbejder. Hen var ansat på det tidligere Botilbud Anker fra start til slut. Er for nuværende i gang med at tage pædagoguddannelsen.

* (...) jeg kunne se nogle borgere, som trivedes, som havde fremskridt og som stolede på os. Der fik nogle nye relationer i forhold til hjemmefra hvor de havde lidt (tænkepause) svigt, de kunne få nogle nye relationer, give dem noget livsglæde igen.

5. Fra interview med DD, som var pædagogisk medarbejder på det enkeltmandsprojekt, hvor beboeren havde valgt at bo i kælderlejligheden.

* I: og hvis jeg forstår dig ret, efter din mening, var forholdene ikke således, at de burde tale for, at stedet burde lukkes. Men at det var overordnet set et ordentligt sted. Men i forhold til de ansatte manglede der noget, sparring, noget debriefing.

DD: Ja, det er kort opsummeret rigtigt.

6. Fra interview med FF, pædagog

*Vi havde simpelthen sådan nogle dejlige beboere. Jeg var sågar ud og besøge en efterfølgende.

* Men det, at de blev rykket ud af deres safe zone, virkeligt, sådan de var truet på, hvad sker der med os nu? Er der ingen, der holder af os mere? Ja men alt. Det er jo hele deres... og så psykiatriske patienter, sådan nogle, som dem vi har, så er det virkeligt invaliderende

7. Fra interview med EE, som var ansat i det interne beskæftigelsestilbud.

Håndværkerbaggrund, nu på efterløn

* Jamen, altså, jeg har sådan set kun positivt at sige om Bostedet Anker, jeg synes, det kørte fantastisk godt og jeg synes, de beboere, der var der, havde det rigtigt godt.

* Altså, det var nogle virkeligt ramte mennesker, som var meget udsatte, altså, og de fandt ligesom ro, når de var på Anker.

8. Fra interview med AA, som også var ansat i fleksjob i det interne beskæftigelsestilbud.

Håndværkerbaggrund

* Jamen, jeg synes, det var et fantastisk sted at være, fordi det var faktisk nogle herlige mennesker, når man først var kommet lidt ind på dem.

Ovenstående uddrag anser jeg for at være repræsentative for det samlede interviewmateriale, idet de gennemgående temaer i det samlede interviewmateriale er taget med i det repræsentative udsnit. Disse temaer er:

- Personalets positive og kærlige indstilling over for beboerne;
- God trivsel blandt beboerne på Botilbuddet Anker samt udvikling hos de fleste beboere;
- Socialtilsynets manglende evne til at forstå den socialpædagogiske dagligdag på Botilbud Anker;
- Socialtilsynets manglende interesse for omstændighederne omkring kælderlejligheden;
- Socialtilsynets tilbøjelighed til at tage notater og observationer ud af kontekst og fordreje betydningen.

9.2. CASE 2

Denne case flugter med min oprindelige forforståelse, nemlig at de anvendte tilsynsmetoder i visse tilfælde ikke er gode nok til at komme bag den facade, som opstilles af ledelsen.

Casen bygger på 2 interviews samt mailkorrespondance med en faguddannet ansat på et opholdssted for børn og unge med ASF og andre diagnoser (bilag 21). Den interviewede, ZZ, har været ansat i 2½ år. Der er et ½ års mellemrum mellem de 2 interviews og det første interview er blevet omarbejdet til et resumé, som er blevet godkendt af ZZ. Det andet interview er blevet transskriberet.

I det første interview beretter ZZ, at hen forud for et tilsynsbesøg blev udvalgt af lederen til at tale med socialtilsynet. Samt at hen var den eneste ansat, som socialtilsynet talte med. I mødet med de tilsynsførende fravalgte ZZ at udtale sig kritisk om lederen over for socialtilsynet. Ifølge ZZ talte de tilsynsførende på tilsynsbesøget ikke med nogen af de unge på afdelingen. Der var dog blevet fremsendt et spørgeskema til de unge forud for tilsynsbesøget, men socialtilsynet havde ikke faciliteret, at de unges tilkendegivelser ville forblive anonymt. Endvidere meddelte de tilsynsførende ikke, hvilke tanker socialtilsynet havde gjort sig mhb. at sikre sig repræsentativitet; eller mere konkret, hvordan fx unge med dyslexi ville kunne komme til at bruge spørgeskemaet¹³.

---

¹³ Generelt er det jo en langt større udfordring som socialtilsyn at kommunikere med udsatte borgere end med de ansatte. Af pladshensyn har jeg valgt at fokusere på høring af ansatte. Høring af borgere kræver en særskilt undersøgelse.

I tilsynsrapporten beskrives den øverste leder ganske kort, nemlig som kompetent. Og ledelsen generelt beskrives som havende relevante ledelsesmæssige og organisatoriske kompetencer og som havende faglig viden og indsigt samt erfaring med målgruppen. Der fremføres ingen kritikpunkter i tilsynsrapporten, hverken af ledelsen eller opholdsstedet generelt.

I det følgende gengiver jeg ZZ's fortælling om hens syn på den øverste leder og på opholdsstedet generelt - baseret på interviewresumé (bilag 32).

Om opholdsstedet generelt:

* Overordnet set er det godt sted med god energi, hvor der udføres et godt stykke pædagogisk arbejde inden for de givne rammer. Afdelingen fungerer i høj grad som en selvstyrende enhed.

Om den øverste leder:

* Lederen er generelt meget optaget af at leve op til socialtilsynets krav og forventninger. Som eksempel nævnes, at lederen har givet personalet besked om, at daglige notater i journaliseringssystemet skal fokusere på mål og at der i notaterne ikke skal være fokus på trivsel. Lederen er også meget optaget af, at der ikke kan lægges en finger på de fysiske rammer.

* Endvidere beretter ZZ, at hen oplever, at den øverste leder er kontrollerende (deltager i alle møder), fejlsøgende og ofte beretter om stramme budgetter. Ifølge ZZ har lederen skabt en vis ængstelighed blandt de ansatte for at blive afskediget.

* Ydermere beretter ZZ, at lederen ikke læser notaterne i det interne journalsystem og at lederen ikke kender de anbragte unge på afdelingen og ikke udviser personlig interesse for dem.

* ZZ beretter, at hen ser den øverste leder som en person med narcissistiske træk. ZZ har sat sig ind i begrebet narcissisme med henblik på at lære hensigtsmæssige strategier, som ZZ på følgende vis har implementeret i mødet med lederen: ZZ sikrer sig, at nye ideer fremføres som lederens ideer og/eller som ideer, der "gavner hele butikken".

I interviewet et halvt år senere beretter ZZ om stor udskiftning på afdelingen:

Én kollega har forladt afdelingen, fordi vedkommende ikke kunne få privatliv og døgnvagter til at hænge sammen. Dette ophør af arbejdsforhold anser ZZ som velbegrundet. Om de andre kollegers ophør (3 fastansatte og 2 vikarer) fortæller ZZ (bilag 32 og 33):

Men så var der andre, der ikke har - hvad kan man sige - øhm.. hvis ikke man danser efter den pibe, eller melodien, så .. så er man enten inde eller ude i det game hos os.

I: Og pibe, så mener du hvis pibe?

(...)

ZZ: Det er så qua vores tidligere korrespondance lederens. Det er ligesom ham, som er almægtig.

ZZ kæder således den øverste leders måde at være leder på sammen med flere kollegers afsked. Endvidere beretter ZZ, at de afsked, hvor en kontrovers med den øverste leder har spillet en betydelig rolle, er meget bratte, endda så bratte, at den ansatte ikke får sagt farvel til de unge.

I de efterfølgende minutter beretter ZZ, om de forskellige konsekvenser, som de abrupte personaleudskiftninger har:

Om de unges oplevelse, når personale pludselig ikke længere er på arbejdspladsen:

* ZZ: (...) deres første reaktion er som ofte "hvad?" eller "hvorfor har jeg ikke fået noget at vide om det", "kan jeg få en forklaring", "det var da mærkeligt, fordi vi havde det så godt sammen". Eller. Du ved, der er sådan en forundring. Der er sådan en forundring over, hvad kan man sige, en irrationel, i deres øjne, handling.

* ZZ: Altså det er store indgreb det her i princippet, synes jeg. Fordi det er unge mennesker, der har tillid og som har opbygget relationer til det pædagogiske personale (...)

* ZZ: Ja, mange af de her unge mennesker har oplevet mange svigt, (...). De der tilknytningsforstyrrelser, det jo i princippet er, hver gang der er en, der bliver revet væk fra dem.

Og om det pædagogiske arbejde, når der er stor udskiftning blandt personale:

* ZZ: Ja, men jeg synes, der er noget, som går tabt, når der er så stor udskiftning, og jeg kan blive bange for, at det egentlige fokus, som for mig at se er trivsel, og selvfølgelig pædagogisk opfyldelse af de mål og indsatsområder der er sat fra kommunen, at de går lidt i periferien.

I disse udsagn kobler ZZ den dalende pædagogisk kvalitet sammen med personalegennemstrømningen. Jeg tolker ZZs fortælling således, at at ZZ oplever, at lederens måde at være leder på har haft en indirekte, men væsentlig negativ indvirkning på den pædagogiske kvalitet.

I en opfølgende mail, juni 2020, spurgte jeg ZZ, om hen ville have udtalt sig mere kritisk til de tilsynsførende om lederen i fald hen havde haft mulighed for at udtale sig anonymt. Hertil svarede ZZ "givetvis".

Jeg tolker dette således, at ZZ har følt sig i et krydspres i samtalen med socialtilsynet og at ZZ har valgt at fokusere på at bevare sit job og dermed relationerne til de anbragte unge.

Her vil det være oplysende igen at trække på Habermas' begrebsapparat. Eftersom ZZ er den eneste, som socialtilsynet talte med og eftersom socialtilsynet ikke talte med unge eller pårørende er vi langt væk fra Habermas' kommunikative handlen. Derudover har samtalen mellem ZZ og de tilsynsførende ikke været herredømsfri, dvs. fri for indre og ydre pres (Nørager, 1993, s. 40), hvilket har medført, at ZZ bevidst fravalgte at gøre rede for sit syn på den øverste leder. Overordnet kan det siges, at de tilsynsførende ikke har stræbt efter at tilnærme sig en forståelsesorienteret samtalsituation, hvilket har medført, at socialtilsynet ikke har opnået forståelsesorienterede indsigter i ZZ's livsverden/arbejdsliv og kun i meget begrænset grad har opnået forståelsesorienterede indsigter i de andre involveredes livsverden, nemlig kun såfremt nogle af de unge har udfyldt spørgeskemaet på ærlige svar.

I forhold til dette opholdssted ville det, i lighed med casen om Botilbud Anker, være interessant at interviewe så mange ansatte, unge og pårørende som muligt og derved gøre det, som såvel 2.3.2.2/212 som Habermas lægger op til. Imidlertid har ZZ kun indvilliget i at lade sig interviewe under den betingelse, at hans anonymitet blev sikret bedst muligt, hvilket bl.a. indebærer, at jeg har lovet ikke at rette henvendelse til andre ansatte, unge og borgere på hans arbejdsplads. Denne case bygger således kun på ZZ's interview-udsagn og min bearbejdning af disse interviews.

